

Skat af en Skat, men der ydes jo dog Skat af Tienden. Der er et andet Fingerpeg i denne Henseende, som jeg troer viser, hvad der med Hensyn til dette Punkt har været det Fleertals Mening, som har vedtaget Grundloven. Naar vi see hen til Valglovens § 54, hvor der omhandles, hvilke Afgifter der skulle komme i Betragtning for at begrunde Valgbarhed til Landstinget, saa siges der først, at de sædvanlige Skatter og Afgifter, saavel som ogsaa Extraskatter og alle Naturalpræstationer skulle komme Yderne til Gode i saa Henseende, men i Slutningen hedder det: „Derimod medregnes ikke Tienden og heller ikke Bankhæftelsesrenten, med Undtagelse af den Deel, for hvilken der gives Godtgjørelse i Landstatten“. Det forekommer mig, at Tienden der er sat i Righed med Bankhæftelsen, og den er jo ogsaa en saadan Forhæftelse i Eiendommene, som Staten har paalagt til sine Fornødenheder, for at forbedre og styrke sit Pengevæsen, men den er ikke nogen Skat. Naar man dernæst betragter Tienden fra de nærværende Brugerers Standpunkt, saa kan jeg heller ikke nægte, at den har Karakteren af en Hæftelse, idet det er kundbart for Alle, at en Gaard, hvorpaa der hviler Tiendeafgift, sælges for en forholdsviis billigere Priis end den, der er fritaget for denne Byrde. Jeg har kun ytret dette, forbi tvende Mænd, med hvem jeg ellers i saamange Ting samstemmer, have været af en modsat Mening om dette Punkt. — Hvad nu det Spørgsmaal angaaer, om Tienden bør afløses eller ikke, da hører jeg til dem, der troe, at dette bør skee, og denne Afløsning vil vist i høi Grad lettes, naar Tienden indbrages i Statskassen; men Grundene derfor ere allerede fremhævede af forskjellige andre ærede Talere, saa jeg ikke skal opholde mig derved. Det kan dog ikke nægtes, at Tienden endnu staaer tilbage som et Mindesmærke om en Tid, hvor der fandt store Uligheder Sted, og man bør bestræbe sig for at udslette denne, ligesom man har bestræbt sig for at udslette Ulighedens Mærker i alle andre Retninger. — Der er een Ting, som har undret mig meget, og det er, at man har taget det som givet, at de Midler, der nu bruges til at lønne Folketjens Præster, ikke skulde være tilstrækkelige til at faae deres Gjer-

ning opfyldt saaledes, at der for Arbeidet gives en passende Løn. Jeg veed ikke, om denne Mening er holdbar, og jeg troer ikke, at der er Nogen, der veed det, og hvorfor? Fordi vi ikke med Visshed vide, hvilke Midler der egentlig ere tilstede dertil. Der er altfor lidet oplyst om, hvad det egentlige Nettoudbytte er af alle de Kilder, hvorfra Lønningen hentes til de geistlige Embedsmænd; men jeg kunde godt tænke mig, at 3 Millioner aarlig kunde være nok for at faae denne Gjerning udført. Man maa jo erindre, at de Mænd, der skulle arbejde i dette Kald, ikke skulle arbejde alene for den jordiske Løn, de have ogsaa en ganske anden, og det er vistnok et stort Spørgsmaal, om de blive bedre stiftede til at udføre dette deres særlige Hverv derved, at de have rigelig og stor Lønning, end naar de derimod ere henvisste til at leve et tarveligt Liv. Jeg skal heller ikke afgjøre, om denne Sum er tilstrækkelig eller ikke, men det forekommer mig, at den er saa stor, at det dog næsten skulde synes rimeligt, at man maatte kunne have nok i den. Naar man har troet, at det var helbigt, at Sagen stod saaledes, at man ikke kunde tænke sig, at der skulde kunne vindes Noget for Statskassen ved denne Forandring, som Flere have anseet for ønskelig, nemlig at Tienden og de øvrige Eiendomme indbrages i Statskassen og at Præsterne da lønnes med en vis Løn af denne, og at man derfor saameget mindre behøvede at strides, om der skulde være en særlig Fond eller ikke, saa kan jeg alligevel ikke indrømme, at dette burde have nogen Indflydelse paa Sagens egen Afgjørelse, og jeg kan altsaa ikke antage, at det er af nogen Betydning, enten der blev Mere eller Mindre at udbetale for Statskassen, naar Forandringen var gjort.

Der er et lille Punkt, som jeg vil tillade mig at henvende en Øttring til den ærede Minister om, og det er, at naar denne Lov engang bliver særbdig saaledes, at vi kunne vedtage den, saa vilde det ogsaa forekomme mig ønskeligt, at der i Loven tilsigtedes eller var gjort Forslag om, at man fik Gudstjeneste i alle Kirker hver Søndag rundt om i Landet. Jeg har ved at gjennemlæse Listen over de forskjellige Kald fundet, at der omtrent er 70 Præstekald, hvori der er 3 Kirker, og der hol-